

Είναι λατρεία η προσκύνηση;

Είναι συνηθισμένο να κατηγορούν οι Προτεστάντες τούς Ορθοδόξους Χριστιανούς, πως δήθεν λατρεύουν τις εικόνες, ή τους αγίους. Αυτή όμως είναι μία άδικο συκοφαντία, που ξεκινάει από την άγνοια τών ανθρώπων αυτών για το θέμα. Στη μελέτη αυτή, θα δείξουμε την πραγματική σημασία τών λέξεων: "προσκύνηση", και "λατρεία".

- [Άλλο "λατρεία" και άλλο "προσκύνηση"](#)
- [Ποια προσκύνηση απαγορεύει η Αγία Γραφή;](#)
- [Ποια προσκύνηση πλασμάτων απαγορεύεται;](#)
- [Υπάρχουν νεκροί αγίοι;](#)
- [Οι προσευχές τών αγίων](#)
- [Η τιμή τών αγίων λειψάνων](#)

Άλλο "Λατρεία" και άλλο "Προσκύνηση"

Ευθύς εξ' αρχής, πρέπει να διαχωρήσουμε τις δύο αυτές λέξεις.

Η προσκύνηση, δεν είναι πάντοτε λατρεία! Μπορεί να είναι λατρεία, μπορεί όμως να είναι και **τιμητική υπόκλιση**. Όταν σ' ένα ξενοδοχείο ο πορτιέρης υποκλίνεται στον επισκέπτη, φυσικά δεν τον λατρεύει! Απλά, τον τιμάει με μία τιμητική υπόκλιση. Όταν όμως υποκλίνεται κάποιος στον Θεό, τότε η προσκύνηση αυτή, είναι **και** λατρευτική επίσης.

Όταν ένας Χριστιανός υποκλίνεται μπροστά σε έναν **άνθρωπο** τού Θεού, **δεν τον λατρεύει**, αλλά τον τιμά ως άνθρωπο τού Θεού. Κατά τον ίδιο τρόπο, όταν υποκλίνεται μπροστά σε μία εικόνα ενός Αγίου, **δεν λατρεύει την εικόνα**, αλλά τιμά το εικονιζόμενο πρόσωπο.

Εάν η εικόνα είναι τού Κυρίου Ιησού Χριστού, τότε **μόνο το εικονιζόμενο πρόσωπο λατρεύεται**. **Όχι η εικόνα, αλλά το πρόσωπο.**

Ποια προσκύνηση απαγορεύει η Αγία Γραφή;

Ας δούμε όμως μερικά χωρία τής Αγίας Γραφής, τα οποία χρησιμοποιούν οι σύγχρονοι εικονομάχοι, για να μας πείσουν ότι η προσκύνηση είναι λατρεία.

Αναφέρονται στις **Πράξεις 14/δ' 11-15**. Εκεί, όταν οι όχλοι νόμισαν ότι ο Παύλος και ο Βαρνάβας ήταν οι θεοί Δίας και Ερμής, επεχείρησαν να τους προσφέρουν θυσία, όμως οι δύο Χριστιανοί αρνήθηκαν.

Εδώ, η θυσία που θα προσφερόταν, ήταν λατρευτική, μια και τους **εξέλαβαν για θεούς**. Δεν πρόκειται περί τιμητικής προσκύνησης, κι έτσι, φυσικό ήταν να αρνηθούν κάτι που αρμόζει μόνο στο Θεό.

Στην **Έξοδο 20/κ' 4,5**, σε μία από τις 10 εντολές, λέει για τα ομοιώματα όσων βρίσκονταν στον ουρανό ή στη γη, ή στη θάλασσα: **''μη προσκυνήσεις αυτά μηδέ λατρέψεις αυτά''**.

Έχουμε λοιπόν να παρατηρήσουμε τα εξής: Κατ' αρχήν, (ακόμα κι αν ήταν ακόμα σε ισχύ οι 10 εντολές), και πάλι **μιλάει εδώ για λατρευτική προσκύνηση, και όχι για τιμητική**. Αυτό φαίνεται στο **Δευτερονόμιο 4/δ' 12-19**. Εκεί, φαίνεται πως **πρόκειται περί ομοιώματος θεού, κι όχι κτισμάτων**. Συνεπώς, μιλάει για λατρευτική προσκύνηση, κι αυτήν απαγορεύει. **Δεν απαγορεύει την τιμή**. Κατά τον ίδιο τρόπο, μιλάει για λατρευτική προσκύνηση **όπου** αναφέρεται σε ομοίωμα θεών. (π.χ. **Ησαΐας 44/μδ' 9-20**).

Η φράση: **''μη προσκυνήσεις αυτά μηδέ λατρέψεις αυτά''**, είναι Εβραϊσμός. Είναι ένα γλωσσικό ιδίωμα των Εβραίων, να επαναλαμβάνουν το ίδιο σχεδόν πράγμα, με διαφορετικές λέξεις, που έχουν **ελαφρώς διαφορετική σημασία**. Εδώ η λέξη **''προσκύνηση''**, συνδυάζεται με τη λέξη **''λατρεία''**, και **συνεπώς πρόκειται για λατρευτική προσκύνηση**.

Ένας παρόμοιος Εβραϊσμός, υπάρχει και στα γνωστά λόγια τής μητέρας του Κυρίου, όταν προφήτεψε μαζί με την Ελισάβετ, στο **Λουκάς 1/α' 46, 47**: **''Μεγαλώνει η ψυχή μου τον Κύριον, και ηγαλλίασεν το πνεύμά μου επί τω Θεώ τω σωτήρί μου''**. Επίσης, το ίδιο βλέπουμε στην **προς Εβραίους επιστολή, 13/ιγ' 5**: **''Δεν θα σ' αφήσω, ούτε θα σ' εγκαταλείψω''**. Και τα παραδείγματα, είναι πολλά ακόμα.

Τα εδάφια τής που είδαμε λοιπόν, δεν απαγορεύουν την οποιαδήποτε προσκύνηση, αλλά αυτή που γίνεται μαζί με τη λατρεία. Απαγορεύουν τη λατρευτική προσκύνηση.

Ποια προσκύνηση πλασμάτων απαγορεύεται;

''Μα τότε, γιατί αρνήθηκε ο άγγελος να τον προσκυνήσει ο Ιωάννης, στην **Αποκάλυψη 19/ιθ' 10**; '' ίσως ρωτήσει κάποιος.

Κατ' αρχήν, πρέπει να πούμε πως ο Ιωάννης, παρά την αντίσταση του

αγγέλου, **επεχείρησε και δεύτερη φορά να τον προσκυνήσει**, στο **22/κβ' 8,9**. Και πάλι όμως, ο άγγελος δεν τον άφησε. Αν η προσκύνηση ισοδυναμούσε με λατρεία, **άραγε ο απόστολος Ιωάννης, ήθελε να λατρέψει τον άγγελο ασεβώντας προς τον Θεό; Άραγε, οι σημερινοί αρνητές τής προσκύνησης, ξέρουν καλύτερα από τον απόστολο Ιωάννη τι απαγορεύεται και τι επιτρέπεται;** Και αν ακόμα υποθέσουμε ότι ο Ιωάννης ήθελε (από άγνοια ίσως) να λατρέψει τον άγγελο, όταν ο άγγελος τον εμπόδισε, **γιατί το ξαναέκανε; Τόσο αμετανόητος ειδωλολάτρης ήταν "ο μαθητής εκείνος τον οποίον αγαπούσε ο Κύριος";**

Φυσικά, αποκλείεται να μην ήξερε ο απόστολος ότι μόνο ο Θεός λατρεύεται. **Συνεπώς, η προσκύνησή του, δεν ήταν λατρευτική, αλλά τιμητική!** Και ο **άγγελος αρνήθηκε, όχι επειδή ήταν αυτό αμαρτία, αλλά από ταπεινότητα δεν δέχτηκε προσκύνηση από έναν απόστολο**. Και ο απόστολος όμως, **θεωρούσε πρόπον**, παρά τις αντιρρήσεις τού αγγέλου, να επιχειρήσει **κατ' επανάληψιν** να τον προσκυνήσει, μια και κάτι τέτοιο δεν ήταν αμαρτία.

Αντιθέτως, ο άγγελος που αναφέρεται ως Αρχιστράτηγος τής δυνάμεως τού Κυρίου, **δέχτηκε την προσκύνηση τού Ιησού τού Ναυή**, όπως αναφέρεται στο **Ιησούς τού Ναυή 5/ε' 13-15**: **"Και έπεσεν ο Ιησούς επί την γην, κατά πρόσωπον αυτού, και προσεκύνησε"**.

Για να μη μείνει όμως οποιαδήποτε αμφιβολία ότι η προσκύνηση τών Αγίων επιτρέπεται τιμητικά, ας δούμε **τη γνώμη τού ίδιου τού Κυρίου μας Ιησού Χριστού**. Βρίσκεται στην **Αποκάλυψη 3/γ' 7-10**. Εκεί, ο Κύριος Ιησούς Χριστός, μιλάει προς τον **"άγγελο"** τής Εκκλησίας τής Φιλαδελφείας. **Πρόκειται για τον Επίσκοπο τής τοπικής Εκκλησίας, και όχι για ουράνιο άγγελο**, όπως φαίνεται από το **εδάφιο 10**, που τον τοποθετεί μεταξύ τών **"κατοικούντων επί τής γης"**. Εφ' όσον κατοικούσε στη γη ήταν άνθρωπος!

Αφού ο Κύριος τον παινεύει για τα έργα του, τού λέει το εξής σημαντικό: **"ιδού δίδω εκ τής συναγωγής τού Σατανά τών λεγόντων εαυτούς Ιουδαίους είναι, και ουκ εισίν αλλά ψεύδονται. Ιδού ποιήσω αυτούς ίνα ήξουσιν και προσκυνήσουσιν ενώπιον τών ποδών σου, και γνώσιν ότι εγώ ηγάπησά σε"**.

Προσέξτε! ο ίδιος ο Κύριος, δηλώνει ότι **θα κάνει ανθρώπους να προσκυνήσουν μπροστά στα πόδια τού Επισκόπου τής Εκκλησίας τής Φιλαδελφείας, επειδή τον αγαπάει**. Μήπως ο Κύριος δεν θα το ήξερε αν αυτό ήταν αμαρτία; Μήπως θα τους έκανε να προσκυνήσουν τον Επίσκοπό του ως θεό; Φυσικά όχι, επειδή δηλώνει, πως **θα τον προσκυνήσουν, και θα γνωρίσουν ότι ο Κύριος τον αγάπησε**. Συνεπώς, **θα τον προσκυνούσαν τιμητικά, ως δούλο τού Θεού, και όχι ως θεό**.

Αν λοιπόν αυτοί που μας επικρίνουν πιστεύουν ότι γνωρίζουν καλύτερα από τον Κύριο, ας συνεχίσουν να επικρίνουν την **τιμητική** προσκύνηση που

αποδίδουμε στους δούλους τού Θεού.

Υπάρχουν νεκροί άγιοι;

“Μα ο Κύριος μιλούσε για ζωντανό άνθρωπό, και όχι για νεκρούς! Εσείς προσκυνάτε εικόνες νεκρών Αγίων!” θα πει κάποιος.

Μήπως όμως αυτός που το λέει προσκυνάει έστω και ζωντανούς; Η θεωρεί ειδωλολατρεία ακόμα κι αυτό; Εμείς δεν κάνουμε διάκριση μεταξύ ζωντανών και “νεκρών” Αγίων, επειδή **δεν υπάρχουν νεκροί Άγιοι!**

Αν υπάρχουν νεκροί Άγιοι, ο Κύριος είτε ψέματα στην αδελφή τού Λαζάρου, ότι “**όποιος ζει και πιστεύει σ’ εμένα, δεν θα πεθάνει στον αιώνα**”. (Ιωάννης 11/α’ 26). “**Επειδή όλοι ζούν στον Θεό**”, και “**δεν είναι ο Θεός νεκρών, αλλά ζώντων**”. (Λουκάς 20/κ’ 38). Και ο απόστολος Ιωάννης, δείχνει πως **όλοι οι πιστοί, ζουν και παρακολουθούν και προσεύχονται στον ουρανό**. (Αποκάλυψς 6/ς’ 9-11. 18/η’ 20. 19/θ’ 1,4,6. 20/κ’ 4-6 κλπ).

Το ότι πέθανε το σώμα τους, δε σημαίνει πως και αυτοί είναι νεκροί! “**...εάν η επίγειος ημών οικία τού σκήνους καταλυθεί, οικοδομήν εκ Θεού ΕΧΩΜΕΝ** (από **τώρα** που ζούμε στη γη, πόσω μάλλον στους ουρανούς), **οικίαν αχειροποίητον αιώνιον εν τοις ουρανοίς**. (Β’ Κορινθίους 5/ε’ 1-4).

Πράγματι, οι άγιοι ζουν! Και αν τα παραδείγματα τής Αγίας Γραφής που αναφέραμε μιλούν για προσκυνήσεις ζώντων αγίων, πολύ περισσότερο αρμόζει η προσκύνηση σε κεκοιμημένους (όχι πεθαμένους) αγίους. Αυτοί στάθηκαν “**πιστοί έως θανάτου**”, και έλαβαν “**τον στέφανο τής ζωής**”. (Αποκάλυψς 2/β’ 10). Κι αν λέγονται “**κεκοιμημένοι**”, η λέξη αναφέρεται **στο σώμα τους**, που κοιμήθηκε ως την **ανάστασή** του, κι **όχι στην ψυχή**. Αυτοί σήμερα είναι “**βασιλείς και ιερείς τού Κυρίου**” (Αποκάλυψς 20/κ’ 4-6), και τους αρμόζει η ανάλογη τιμή.

Στην **Αποκάλυψη 6/ς’ 9-11**, φαίνεται πως οι κεκοιμημένοι (σωματικά) άγιοι, στην πραγματικότητα **παρακολουθούν άγρυπνα** από τον ουρανό τι συμβαίνει στη γη, και προσεύχονται γι’ αυτό. Όσο για το Θεό, εισακούγοντας αυτές τις προσευχές τους, “**κρίνει την κρίση τους**”, (**Αποκάλυψς 18/η’ 20,21**), και ενεργεί σύμφωνα με τις προσευχές τους. (Αποκάλυψς 8/η’ 3-5). Εκεί φαίνεται, πως η φωτιά που ανάβει στο ουράνιο θυσιαστήριο, και τα όσα γίνονται στη γη, είναι αποτέλεσμα αυτών των προσευχών.

Όλα αυτά, είναι σαφής απόδειξη πως **οι άγιοι ζούν και βασιλεύουν με τον Κύριο**.

Οι προσευχές τών αγίων

“Μα μόνο ο Ιησούς είναι μεσίτης Θεού και ανθρώπων! Πώς προσεύχεστε στους Αγίους;” Θα επιμείνει ίσως κάποιος συνομιλητής μας.

Ας σκεφθεί όμως: Άραγε δεν ζητάμε συχνά τις προσευχές τών αδελφών μας;

Αν και δεχόμαστε πως μόνο ο Ιησούς είναι μεσίτης, **πώς ζητάμε από τους ζώντες αδελφούς μας, να προσευχηθούν για εμάς; Δεν είναι αυτή μία σχετική μεσιτεία; Δεν τους ζητάμε να σταθούν απέναντι στο Θεό για χάρη μας;**

Και ο απόστολος Παύλος συνήθιζε να ζητάει τις προσευχές τών Χριστιανών. **(Α΄ Θεσσαλονικείς 5/ε΄ 25)**. Αν λοιπόν ζητούμε και δεχόμαστε να σταθούν στην προσευχή μπροστά στο Θεό οι αδελφοί μας **που δεν απεδείχθησαν ακόμα πιστοί έως θανάτου**, δεν θα ζητήσουμε να προσευχηθούν για εμάς **πολύ περισσότερο οι κεκοιμημένοι αδελφοί μας, που απεδείχθησαν Άγιοι μέχρι θανάτου;** Δεν ακούει αυτούς ο Κύριος πολύ περισσότερο;

Η τιμή τών αγίων λειψάνων

“Και γιατί τιμάτε τα λείψανά τους;” ίσως πει ο δύσπιστος αναγνώστης.

Επειδή υπήρξαν “**ναός τού Θεού**”, **(Α΄ Κορινθίους 3/γ΄ 16)**, όπως το σώμα κάθε αγίου.

Τα λείψανα αυτά, **παραμένουν φορείς τής Χάριτος**, όπως υπήρξε το λείψανο τού προφήτη **Ελισσαιέ**, που **όταν κάποιος νεκρός ακούμπησε τα κόκκαλά του, αναστήθηκε!** **(Β΄ Βασιλέων 13/ιγ΄ 21)**. Αυτό, συμβαίνει **πολύ περισσότερο τώρα στη Νέα Διαθήκη**.

Και ας μην αναρωτηθεί κανείς γιατί τιμούμε τα αντικείμενα τών αγίων που έφθασαν ως τις ημέρες μας. Το ίδιο έκαναν οι Χριστιανοί και στον καιρό τών αποστόλων, όταν έφερναν αντικείμενα τών αποστόλων για τη γιατρεία τών αρρώστων, ή χρησιμοποιούσαν **ακόμα και τη σκιά τους!!!** (Πόσο μάλλον την εικόνα τους). **(Πράξεις 5/ε΄ 15. 19/ιθ΄ 11,12)**. Τόσο τα σώματα τών Αγίων λοιπόν, όσο και τα αντικείμενά τους, **είναι φορείς τής Θείας Χάριτος**, γι’ αυτό **τα τιμούμε**. (Δεν τα λατρεύουμε όμως).

Τέλος, επισημαίνουμε, ότι **ο Θεός σε κάθε εποχή φροντίζει δια θαυματουργικών σημείων και αποκαλύψεων**, να μας πληροφορεί ποιούς αγίους επιθυμεί να μας κάνει γνωστούς, ώστε να τους καλούμε σαν βοηθούς στη θλίψη μας και τις δυσκολίες μας. **Δεν επιλέγουμε αυθαίρετα το ποιους θα τιμήσουμε ως αγίους. Η προσευχή μας όμως, απευθύνεται πρώτα στο Θεό, και μετά σ’ αυτούς.** Κι όπως εμείς ζητούμε τις προσευχές τους,

προσευχόμαστε με τη σειρά μας γι' αυτούς, καθώς μας ενώνει ο ίδιος Κύριος και η ίδια Εκκλησία, είτε στον ουρανό βρισκόμαστε, είτε στη γη.